

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Обавезни сте да приликом дозвољених радњи, у свом производу или апликацији наведете извор података.
You are required to specify a data source when allowed in your product or application.

ГОДИНА/YEAR X

САРАЈЕВО, 30. 4. 2021.

БРОЈ/NUMBER 1

ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЕНЕРГИЈА

ENVIRONMENT AND ENERGY

Трошкови за заштиту животне средине, 2016 - 2019

Environmental protection expenditure, 2016 - 2019

Укупни трошкови за заштиту животне средине сектора индустрије (Б, Ц, Д Класификације дјелатности БиХ), износили су 0.4% БДП-а у 2019. години. Укупни трошкови за заштиту животне средине у процентима од БДП-а благо су порасли од 2016. године, што указује да је релативно више финансијских средстава посвећено заштити животне средине. У 2018. години издвајања у области заштите ваздуха су била нешто већа у односу на остале године..

Укупни трошкови за заштиту животне средине у 2019. години износили су 133.497.786 конвертибилних марака (КМ). Од овог износа, 76,7% је потрошено на инвестиције у заштиту животне средине док је 23,3% на услуге заштите животне средине. Већина трошкова односи се на заштиту ваздуха (75,9%), на управљање отпадом (10,7%), затим слиједи управљање отпадним водама (5,5%) и заштита тла и поцемних вода (4,3%).

Укупно остварене инвестиције у 2019. години мање су за 28%, а текући трошкови су мањи за 4,2% у поређењу са претходном годином од укупно остварених инвестиција у заштиту животне средине, 97,4% остварено је као инвестиција на крају производног процеса, а преосталих 2,6% су инвестиције у интегрисане технологије.

Од укупних текућих трошкова, 54,1% се односи на интерне текуће трошкове, преосталих 45,9% се односи на екстерне текуће трошкове.

The total environmental protection expenditure of the industry sector (B, C, D of the Classification of Activities BiH) amounted to 0.4% of GDP in 2019. Total environmental protection expenditures as a percentage of GDP have increased slightly since 2016, indicating that relatively more funding is devoted to environmental protection. In 2018, allocations in the field of air protection were somewhat higher compared to other years.

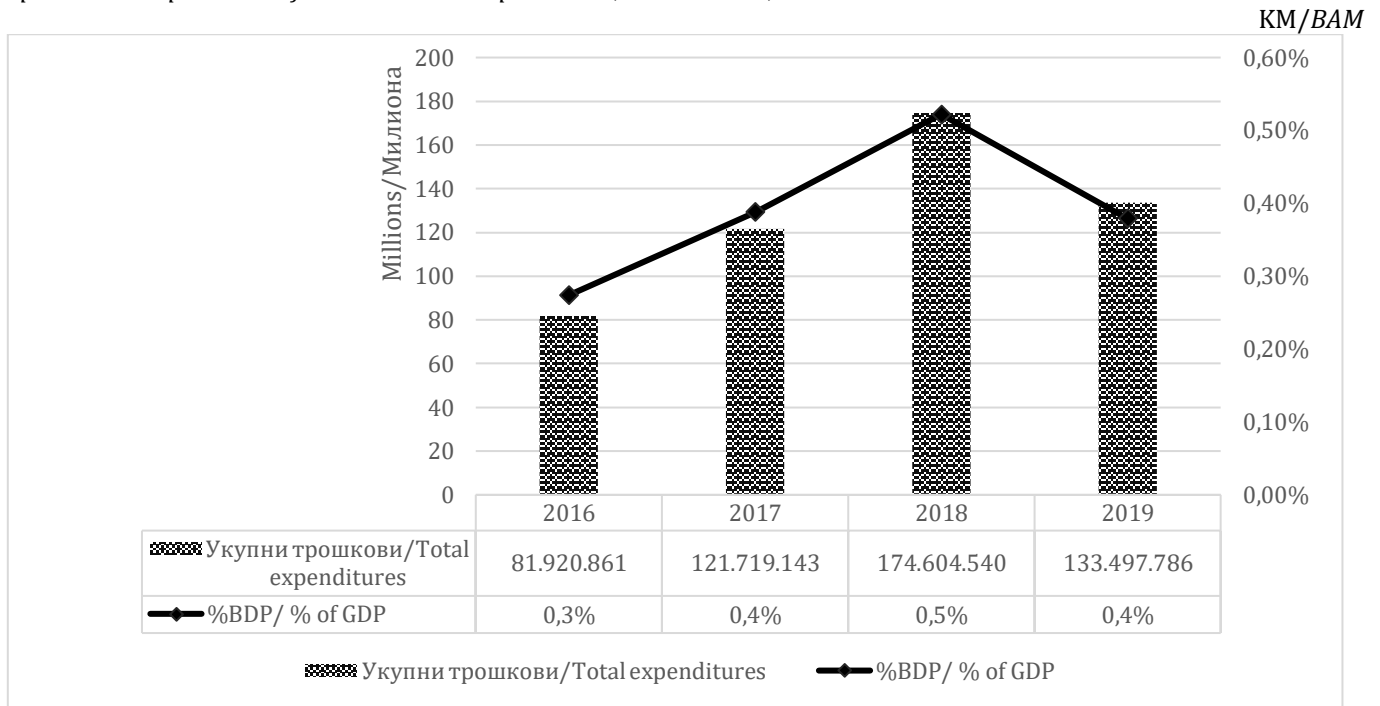
Total expenditure for environment protection in 2019 amounted to 133.497.786 convertible mark (BAM). In the structure of environmental protection expenditures, investments account for 76.7% and current expenditures for 23.3%. Most of the expenditures relate to air protection (75.9%), waste management (10.7%), followed by wastewater management (5.5%) and soil and groundwater protection (4.3%).

In 2019, total investments expenditure decreased by 28%, and current expenditure decreased by 4.2% compared to the previous year. 97.4% investment was realized as an investment at the end of the production process, and the remaining 2.6% are investments in integrated technologies.

Of the total current expenditure, 54.1% was spent as internal current expenditure, the remaining 45.9% relate to external running costs.

Граф 1. Укупни трошкови за заштиту животне средине у односу на БДП, 2016 – 2019.

Graph 1. Total expenditures for environmental protection, share in GDP, 2016 – 2019

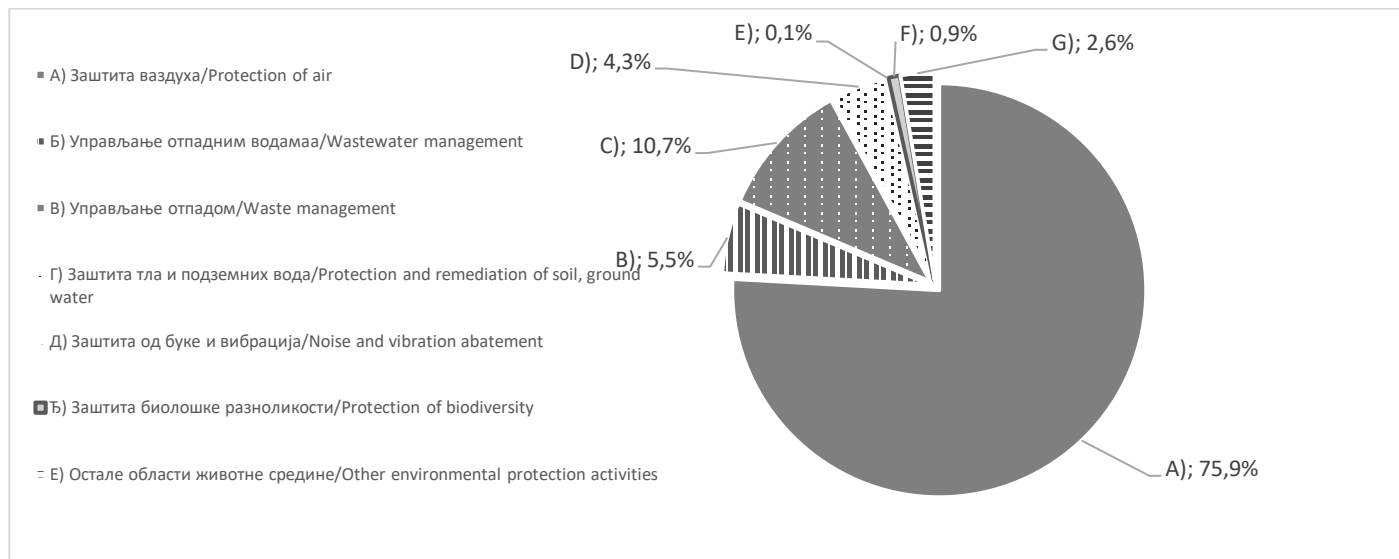

Табела 1. Укупни трошкови за заштиту животне средине, 2019.

Table 1. Total expenditures for environmental protection, 2019

Активности заштите животне средине /Environmental domains	Инвестиције Investments		Текући трошкови Current expenditure		Укупно Total	
	Вриједности/ Values	%	Вриједности/ Values	%	Вриједности/ Values	%
Заштита ваздуха /Protection of air	95.917.817	93,6%	5.359.951	17,3%	101.277.768	75,9%
Управљање отпадним водама/Wastewater management	1.463.509	1,4%	5.891.513	19,0%	7.355.022	5,5%
Управљање отпадом/Waste management	204.877	0,2%	14.018.058	45,1%	14.222.935	10,7%
Заштита тла и подземних вода/Protection and remediation of soil, ground water	4.308.564	4,2%	1.454.349	4,7%	5.762.913	4,3%
Заштита од буке и вибрација /Noise and vibration abatement	54.402	0,1%	132.503	0,4%	186.905	0,1%
Заштита биолошке разноликости/Protection of biodiversity	477.429	0,5%	705.832	2,3%	1.183.261	0,9%
Остале области животне средине/Other environmental protection activities	1.000	0,0%	3.507.982	11,3%	3.508.982	2,6%
Укупно/Total	102.427.598	100,0%	31.070.188	100,0%	133.497.786	100,0%

Граф 2. Укупни трошкови за заштиту животне средине по областима, 2019.
Graph 2. Total expenditures for environmental protection by domains, 2019

Табела 2. Инвестиције за заштиту животне средине по врсти технологије, 2019.
Table 2. Investments for environmental protection by technology 2019

		KM/BAM							
	Укупно <i>Total</i>	Заштита ваздуха <i>Protection of air</i>	Управљање отпадним водама <i>Wastewater management</i>	Управљање отпадом <i>Waste management</i>	Заштита тла и подземних вода <i>Protection and remediation of soil, ground water</i>	Заштита од буке и вибрација <i>Noise and vibration abatement</i>	Заштита биолошке разноликости <i>Protection of biodiversity</i>	Остале области животне средине <i>Other environmental protection activities</i>	
Укупно	102.427.598	95.917.817	1.463.509	204.877	4.308.564	54.402	477.429	1.000	<i>Total</i>
Инвестиције на крају производног процеса	99.790.548	93.328.840	1.451.688	203.377	4.285.870	43.344	477.429	0	<i>End-of-pipe technology</i>
Инвестиције у спречавање загађења животне средине	2.637.050	2.588.977	11.821	1.500	22.694	11.058	0	1.000	<i>Integrated technology</i>

Табела 3. Текући трошкови за заштиту животне средине, 2019.

Table 3. Current expenditures for environmental protection, 2019

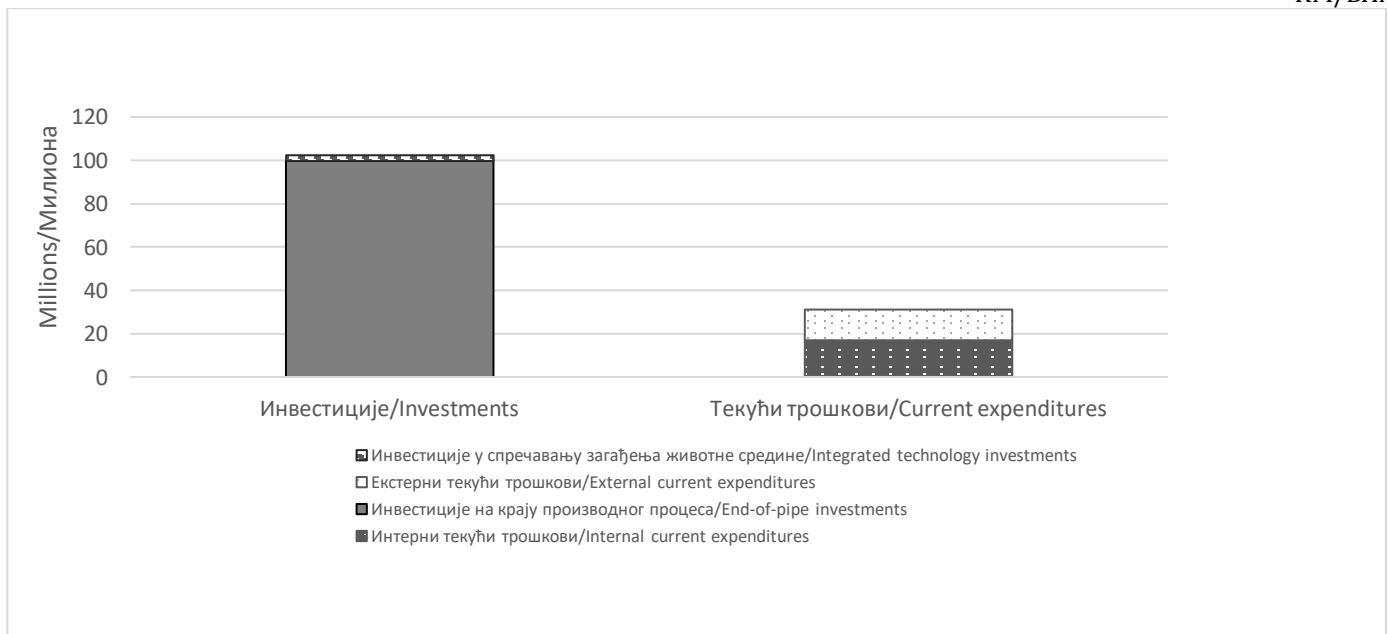
KM/BAM

	Укупно <i>Total</i>	Заштита ваздуха <i>Protection of air</i>	Управљање отпадним водама <i>Wastewater management</i>	Управљање отпадом <i>Waste management</i>	Заштита тла и подземних вода <i>Protection and remediation of soil, ground water</i>	Заштита од буке и вибрација <i>Noise and vibration abatement</i>	Заштита биолошке разноликости <i>Protection of biodiversity</i>	Остале области животне средине <i>Other environmental protection activities</i>	
Укупно	31.070.188	5.359.951	5.891.513	14.018.058	1.454.349	132.503	705.832	3.507.982	<i>Total</i>
Интерни текући трошкови	16.800.597	4.535.551	3.977.381	4.087.684	823.722	3.300	464.476	2.908.483	<i>Internal current expenditures</i>
Екстерни текући трошкови	14.269.591	824.400	1.914.132	9.930.374	630.627	129.203	241.356	599.499	<i>External current expenditures</i>

Граф 3. Инвестиције и текући трошкови за заштиту животне средине, 2019.

Graph 3. Investments and current expenditures for environmental protection, 2019

KM/BAM

Табела 4. Инвестиције за заштиту животне средине, 2016 – 2019.

Table 4. Investments for environmental protection, 2016 – 2019

KM/BAM

Година	Укупно	Заштита ваздуха	Управљање отпадним водама	Управљање отпадом	Заштита тла и подземних вода	Заштита од буке и вибрација	Заштита биолошке разноликости	Остале области животне средине
Year	Total	Protection of air	Wastewater management	Waste management	Protection and remediation of soil, ground water	Noise and vibration abatement	Protection of biodiversity	Other environmental protection activities
2016	55.844.899	50.354.930	2.280.002	1.766.503	1.290.534	14.718	138.212	0
2017	90.459.855	86.513.264	1.608.266	1.143.076	988.772	103.876	102.601	0
2018	142.176.551	136.376.276	837.398	2.282.042	2.432.405	105.053	143.377	0
2019	102.427.598	95.917.817	1.463.509	204.877	4.308.564	54.402	477.429	1.000

Табела 5. Текући трошкови за заштиту животне средине, 2016 – 2019.

Table 5. Current expenditures for environmental protection, 2016 – 2019

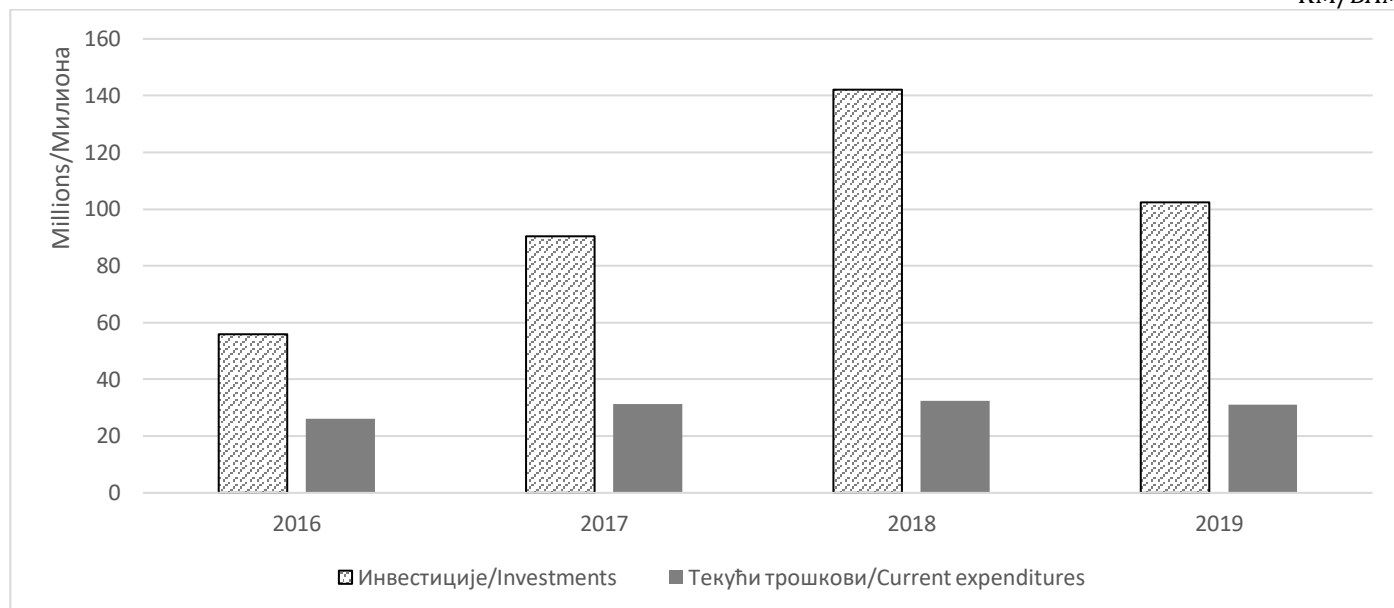
KM/BAM

Година	Укупно	Заштита ваздуха	Управљање отпадним водама	Управљање отпадом	Заштита тла и подземних вода	Заштита од буке и вибрација	Заштита биолошке разноликости	Остале области животне средине
Year	Total	Protection of air	Wastewater management	Waste management	Protection and remediation of soil, ground water	Noise and vibration abatement	Protection of biodiversity	Other environmental protection activities
2016	26.075.962	2.283.497	5.101.786	10.758.057	1.996.092	142.530	826.388	4.967.612
2017	31.259.288	4.210.531	5.767.896	11.442.071	3.203.546	99.728	983.424	5.552.092
2018	32.427.989	4.282.897	6.750.218	14.394.674	1.331.853	121.258	1.129.129	4.417.960
2019	31.070.188	5.359.951	5.891.513	14.018.058	1.454.349	132.503	705.832	3.507.982

Граф 4. Инвестиције и текући трошкови за заштиту животне средине, 2016 – 2019.

Graph 4. Investments and current expenditures for environmental protection, 2016 – 2019

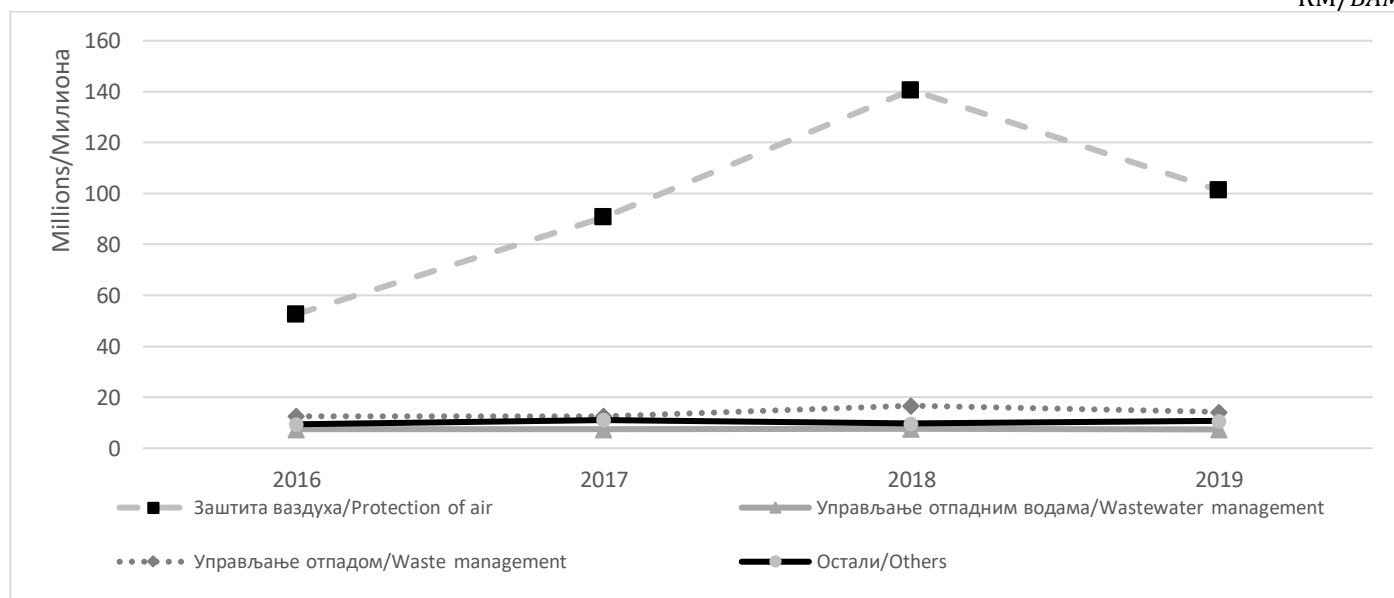
KM/BAM

Граф 5. Укупни трошкови за заштиту животне средине по областима, 2016 – 2019.

Graph 5. Total expenditures for environmental protection by domain 2016 – 2019

KM/BAM

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Методолошка основа истраживања је Уредба (ЕУ) бр. 691/2011 Европског парламента и Савјета о европским економским рачунима животне средине и Уредба (ЕУ) бр. 538/2014 Европског парламента и Савјета о измјени Регулативе (ЕУ) бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине.

Трошкови за заштиту животне средине (ЕПЕ) дефинирају се као износ новца потрошен на активности директно усмјерене на спречавање, смањење и уклањање загађења или сметњи које проистичу из производних процеса (или потрошње роба и услуга). Подаци о трошковима за заштиту животне средине извјештавају се путем Заједничког упитника ОЕЦД/Евростат о трошковима и приходима за заштиту животне средине (ЕПЕР). Подаци покривају пет економских варијабли:

- инвестиције у заштиту животне средине,
- инвестиције у третман загађења,
- инвестиције у спречавању загађења,
- инвестиције у спречавању загађења,
- субвенције/трансфери који се дају за активности заштите животне средине.

Подаци овог саопштења су добијени годишњим статистичким истраживањем “Трошкови за заштиту животне средине (ИНВ-ОК)”. Истраживањем су обухваћени пословни субјекти разврстани према претежној дјелатности у подручја Класификације дјелатности (КД БиХ 2010): Б-вађење руда и камена; Ц-Прерађивачка индустрија, Д- Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација.

Подаци о трошковима за заштиту животне средине прикупљају се за различита подручја животне средине према Јединственој европској статистичкој класификацији дјелатности повезаних са заштитом животне средине (ЦЕПА). Класификација дјелатности заштите животне средине (ЦЕПА,2000), разликује девет различитих подручја заштите животне средине: заштита ваздуха и климе, управљање отпадним водама, управљање отпадом, заштита и санација тла, пољемних вода и површинских вода, смањење буке и вибрација, заштита биодиверзитета и пејзажа, заштита од зрачења, истраживање и развој и друге активности заштите животне средине.

Инвестициони трошкови се односе на финансијске или материјалне трошкове који имају за циљ стварање нових сталних ресурса или побољшање (реконструкција, доградња, рестаурација, адаптација или модернизација) постојећих предмета трајне имовине. То такође значи трошкове такозване прве инвестиционе опреме. Приказана поћела инвестиционих трошкова развијена је према правилима националног рачуноводственог система.

METHODOLOGY

Methodological basis is Regulation (EU) No. 691/2011 of the European Parliament and of the Council on European Environmental Economic Accounts and Regulation (EU) No. 538/2014 of the European Parliament and of the Council Amending Regulation (EU) No.691/2011 on European Environmental Economic Accounts.

Environmental protection expenditure (EPE) is defined as the amount of money spent on all purposeful activities directly aimed at the prevention, reduction and elimination of pollution or nuisances resulting from the production processes (or consumption of goods and services). Data on environmental expenditure are collected from the European countries through the Joint OECD/Eurostat Questionnaire on Environmental Protection Expenditure and Revenues (EPER). The data covers five economic variables:

- *investments for environmental protection,*
- *pollution treatment investments,*
- *pollution prevention investments,*
- *current expenditure for environmental protection,*
- *subsidies/transfers given for environmental protection activities*

Data on expenditures in environmental protection are based on annually statistical research “Environmental protection expenditures” (INV-OK). The survey covered business entities classified according to the activity in the sectors of the Classification of Activities (KD BiH 2010): B-Mining and quarrying; C- Manufacturing, D- Production and supply of electricity. energy, gas, steam and air conditioning.

Data on environmental expenditures are collected according to different environmental domains as defined by the Single European Statistical Classification of Environmental Protection Activities (CEPA). CEPA 2000 distinguishes nine different environmental domains: protection of ambient air and climate, wastewater management, waste management, protection and remediation of soil, groundwater and surface water, noise and vibration abatement, protection of biodiversity and landscapes, protection against radiation, research and development and other environmental protection activities.

Investment expenditure refers to financial or material costs, which aim at creating new permanent resources or improving (reconstruction, extension, restoration, adaptation or modernization) the existing objects of permanent property. It also means costs of so called first investment equipment. Presented division of investment costs is developed according to the rules of national accounting system.

Текући трошкови за заштиту животне средине укључују трошкове рада и одржавања активности (технологија, процес, опрема). Текући трошкови су спречавање, смањење или уклањање загађења и других губитака у животној средини узрокованих текућим активностима субјекта. Укључују интерне трошкове (укључујући трошкове рада и одржавања постројења за заштиту животне средине, као и накнаде за заштиту животне средине), трошкове услуга које пружају вањски субјекти, накнаде за третман канализације и сакупљање отпада; трошкови контролних система, праћења, лабораторијских истраживања, управљања.

Дефиниције

Инвестиције на крају производног процеса (*end-of-pipe investments*) подразумевају методе, праксу, технологије, процесе или опрему одређену за скупљање и уклањање загађења (нпр. инвестиције у филтере за прочишћавање ваздуха, уређаји за пречишћавање отпадних вода) након њихова настанка.

Инвестиције у спречавање загађења у току производног процеса (инвестиције у интегрисане "чистије технологије") подразумевају инвестиције за нове или адаптације постојећих метода, пракса, технологија, процеса или опреме одређене за спречавање или смањење количине загађења насталога на извору, с тим да се смањење утицаја на околиш удружи с испуштањем загађивача и/или дјелатностима загађења (као дио производног процеса зове се "интегрисани").

Интерни текући издаци намијењени су за рад опреме на крају производног процеса (*end-of-pipe environmental equipment*: материјала, енергије, одржавање; трошкове радне снаге само оних запослених на заштити животне средине и друге интерне текуће издатке (издатке за општу администрацију за заштиту животне средине). **Искључена је** куповина услуга заштите животне средине од јавног сектора или специјалних произвођача.

Екстерни текући издаци обухватају плаћања трећим странама за услуге заштите животне средине из јавног сектора или специјалним произвођачима који могу бити јавни или приватни (за екстерне накнаде/куповину за сакупљање отпада или обраду отпадних вода те за остало, нпр. издаци за деконтаминацију тла и подземних вода). Искључене су новчане казне.

Environmental protection current expenditure includes costs of activity operation and maintenance (technology, process, equipment). Current expenditure is to prevent, reduce, dispose or eliminate pollution and other environmental losses caused by current activities of the entity. They include internal costs (including costs of operation and maintenance of environmental protection installations as well as environmental charges), costs of services provided by external entities, charges for sewage treatment and waste collection; costs of control systems, monitoring, laboratory research, management.

Definitions

End-of-pipe investments are investments in methods, practices, technologies, processes and equipment designed to collect and remove pollutants (e.g. techniques or equipment, such as air emissions filters, waste water treatment plants, waste disposal facilities) after their release into the environment.

Investments in integrated "cleaner" technologies are investments in improvement of existing or development of new methods, practices, technologies, processes or equipment designed to prevent or reduce the amount of pollution created at the source, thereby reducing the environmental impacts of releasing pollutants and/or other polluting activities (as a part of the production process – thus the designation 'integrated').

Internal current expenditures are intended for the operation of end-of-pipe environmental equipment – material, energy, maintenance, personnel costs (only for the personnel in charge of environmental protection), and other internal current expenditures (training, informing, general administration for environmental protection). Purchases of environmental protection services from the Public Sector or from specialised producers **are excluded**.

External current expenditures include payments to third parties for environmental protection services, including both the Public Sector and specialised producers, both public and privately owned (e.g. external fees/purchases for waste disposal or waste water treatment, expenditure for soil and ground water decontamination). Excluded are fines and penalties.

Публикује Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26
Published by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih беретки 26

Телефон/Phone: +387 (33) 911 911 | Телефакс/Telefax: +387 (33) 220 622
Електронска пошта/E-mail: bhas@bhas.gov.ba | Интернетска страница/Web site: www.bhas.gov.ba

Одговорна лица/Responsible persons:

Шевала Корајчевић, шеф Одсјека за статистику животне средине, енергије и регионалних статистика
Ševala Korajčević, Head of Environment, Energy and Regional Statistics Department

Весна Ђужић, директор
Vesna Ćužić, Director

Саопштење приредио: Јосип Зовко
Prepared by: Josip Zovko

 Размислите о очувању животне средине прије штампања документа.
Please consider the environment before printing this document.